

РЕЦЕНЗИЯ

От професор, доктор на науките Христо Маринов Иванов

Месторабота ВУТП, хабилитиран от ВАК с диплом №26463/03.08.2010 по научно направление „Публична администрация”, Научна специалност 05.02.24 „Организация и управление извън сферата на материалното производство (контрол над администрацията; сигурност на публичните предприятия)”. Рецензия за придобиване на образователна и научната степен „доктор“ по професионално направление „Публична администрация”, 3.7 „Администрация и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация)” с кандидат редовен докторант Петър Алексиев Алексиев на дисертационният му труд „Организационни и административни проблеми при въвеждането на Е-управлението в Република България”.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Комуникацията между публичния сектор и гражданите по електронен път създава възможност за по-широко гражданско участие в управлението. Дисертанта тръгва от първоначалната постановка, че управлението може да бъде възприето като *„действия и инициативи на граждани, граждански групи и организации, които водят промяна в политиките и влияят върху управленските решения на различните нива”*.

Продължавайки той смята, че *цялостното въвеждане на Е-управление в публичния сектор на Република България зависи изцяло и от трите основни фактора – създаване на единна информационна система за е-управление; развитие на ИО и правна общност; развитие на е-демокрация. Всеки от тях притежава свои специфични особености и се намира в пряка връзка с останалите, а комбинацията от трите фактора определя процеса по цялостно въвеждане на е-управление в публичния сектор.*

Изследването му обхваща основните **административни структури**: Агенция „Развитие на съобщенията и на информационните и комуникационните технологии“ (АРСИКТ); Координационен център за информационни, комуникационни и управленски технологии (КЦИКУТ) ; Съвет за модернизирание на държавната администрация (СМДА); Държавна агенция за информационни технологии и съобщения (ДАИТС);

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС)

и **Съвети:** Съвет за електронно управление (СЕУ); Съвет за административна реформа (САР); Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ); Държавно предприятие „Единен системен оператор“ (ДПЕСО) отговорни за процеса по въвеждането на е-управление в публичния сектор на Република България, последващата координация и контрол върху дейностите по неговото развитие и усъвършенстване в периода 2002-2017 г.

В научно отношение изследваният проблем е предизвикан от необходимостта да се разкрият характеристиките и спецификите на Е-управлението в Република България след 2002 г.; Проблемът е предизвикан от недостатъчността на практически ориентирани научни изследвания в областта на организирането, създаването, функционирането и управлението на системата на Е-управлението в Република България

Значимостта на изследвания проблем се определя от възможността резултатите от изследването да придобият **научно-приложно отношение** от органите на държавното управление в Република България в държавната администрация, с оглед усъвършенстване на нейните структури, управлението на човешките, материалните и финансовите ресурси осигуряващи системата на Е-управление, както и повишаване на качеството на административните услуги.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията.

Увода на дисертационният труд обхваща най-значимите и изискуеми компоненти за такъв научен труд. Смятам, че **целта** на дисертационният труд е точно формулирана и обхваща въвеждането на Е-управлението в Република България. Тя *допринася за създаването на нови организационни структури в системата на публичния сектор, които да бъдат значително по-гъвкави и адаптивни от познатите досега, предназначени за управлението на всички информационни процеси.* Създаването им е свързано с извършването на реинженеринг в публичния сектор. Реконструкцията следва да доведе до последици от юридически и организационен характер, които трайно да засегнат множество аспекти от дейността на отделните административни структури. Очертана е и необходимостта да се изгради национален организационен модел за Е-управление, който да позволи цялостното му въвеждане в публичния сектор. Алексиев смята, че страната ни трябва да въведе комплекс от мерки и дейности, насочени към внедряването на

информационно-комуникационни технологии на всички нива в системата на публичния сектор. Този комплекс обхваща както, разработването на хоризонтални, така и на вертикални политики за комуникация по електронен път. Автора смята още, че процеса обвързва всички административни структури и техните звена посредством възможностите, които предоставят информационно-комуникационни технологии. Целта му е да обхване разработването на широк набор от нови, комплексни електронни административни услуги, които да се предоставят изцяло по електронен път. Дисертантът декларира, че целта е постигната в проведеното от него научно изследване.

Алексиев в дисертацията разрешава **следните основни задачи**:

- Да извърши анализ на Е-управлението за въвеждането и развитието му в Република България;
- Да извърши анализ на процеса по въвеждане на Е-управлението в Република България;
- Да формулира изводи и препоръки, базирани на добри практики за Е-управление от Европа и отвъд Океана, за Република България;
- Да направи конкретни предложения, насочени към разкриването на възможности за въвеждането, развитието и усъвършенстването на организационния модел за Е-управление в Република България.

Констатирам, че дисертанта успешно и изпълнил поставените си цел и задачи в съответните три глави от дисертационният труд.

3. Доказателства, че дисертационният труд е разработен самостоятелно и не повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на труда, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

След като се запознах обстойно с дисертационният труд и автореферата мога да декларирам, че дисертантът ни е представил самостоятелен научен труд. Констатирах още, че темата е правилно подбрана, актуална е и е значима. Тя не повтаря други трудове в своето широко съдържание, а ги интерпретира творчески. Що се отнася до изясняване на понятийния апарат в първа глава, то дисертанта можеше да препрати към познати вече и цитирани от него научни произведения на други автори. Въпреки всичко той ни предлага и своя творческа интерпретация на управление и Е-управление.

4. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

Дисертанта ни представя основните авторски произведения и автори творили по проблемите на управлението и Е-управлението, както в национален мащаб, така и в световен. Установявам, че интерпретира творчески за да ни покаже собствените си знания и придобитите по проблема познания. Степента на познаване на проблема за Е-управлението е много добра, което се потвърждава не само от написаното, но и от това, което той изпълнява в службата си.

Придържа се стриктно към поставената си цел и поетапно развива задачите в отделните глави, като спазва етиката на цитиране при ползваните източници под линия. Препоръката ми е в следващите си научни трудове да препраща към източниците, особено когато те са познати, както за научните среди, така и за широката гражданска общност.

5. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

В Библиографията дисертантът, ни е представил 20 авторски произведения на кирилица, 6 на латиница, 18 стратегически документа, 46 закони и под закони актове, 46 Интернет източници на български, 44 Интернет източници на чужд език. Приемам, че библиографията съдържа една сравнително богата извадка от авторски трудове, като всички те са коректно отразени в дисертацията и правилно са цитирани. Спазен е и българският държавен стандарт за цитиране.

6. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

В първа глава ни е представен теоретичен модел на Е-управлението за Република България. Въвеждането му е от ключово значение за определянето на *„бъдещия комплекс от социални норми, дейности и практики за формиране на държавно управление в нови условия, което да акцентира върху съвременните потребности на обществото“*. В трета глава той разработва свой оригинален модел на изследването на Е-управлението (165-173 стр.). Представя ни го като организационно Е-управление. Сравнява този модел с организационните модели за Е-управление на САЩ, Южна Корея и Австралия. Всеки от представените модели притежава специфични характеристики, които го отличават от останалите. При представеният организационен модел, административните структури в системата на публичния сектор функционират изключително ефективно и ефикасно вследствие въвеждането на Е-управлението в публичния сектор.

В дисертационният труд коректно се посочват значими разработки на изтъкнати български и чуждестранни автори, изследвали различни специфични проблеми в областта на Е-управлението, свързани с неговото въвеждане, ефективно и ефикасно функциониране.

7. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Съществуващата теория и практика в областта на Е-управлението в Република България създава необходимост от разкриването на неговите основни характеристики и специфики за посочения период на изследването 2002-2017г. Тя е подсилена допълнително от недостатъчността на практически ориентиранияте научни изследвания на системата на Е-управление в Република България. Това налага да бъдат осветлени научно добрите практики в организацията и управлението му в някои държави-членки на Европейския съюз и извън него, като се изведат основните проблеми при въвеждането му.

За набиране на емпирична информация са използвани следните основни методи – проучване и анализ на научна литература; проучване на научни разработки; анализ на действащи и отменени стратегически документи; правен анализ на действащи и отменени нормативни актове и нормативни документи; анализ на ведомствени документи; сравнителен анализ; SWOT анализ; PEST анализ; адаптиране и прилагане на модела SHEL; наблюдение; провеждане на индивидуални интервюта; групови интервюта и беседи.

В резултат от проучването на научни разработки за организационните модели за Е-управление в държави-членки на Европейския съюз и по света са изведени организационните модели за Е-управление, които най-често се въвеждат и функционират успешно в повечето държави в и извън ЕС.

За целите на дисертационния труд е адаптиран и приложен модела SHEL (Software-Hardware-Environment-Liveware), чрез който са формулирани основните изводи относно – стратегическата и нормативната обезпеченост на Е-управлението в Република България; реализираните проекти за въвеждането му; актуалното състояние на комуникационната инфраструктура на публичния сектор и основните Е-ресурси на Е-управлението; информационно-комуникационната обезпеченост на отделните административни структури; социо-културните фактори, които обуславят въвеждането на Е-управление в публичния сектор; нивото на

комуникация по електронен път между публичен сектор, частен сектор, граждани и НПО.

8. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Като източници за разработване на изследването са използвани широк набор от литературни източници – книги, статии, доклади, регламенти, стратегически документи (действащи и отменени), нормативни законови и подзаконови актове (действащи и отменени), научни статии, мнения на български и чуждестранни експерти, официални и специализирани сайтове, теоретични разработки от областта на организацията и управлението на държавната администрация, от областта на Е-управлението, както и международни директиви, въвеждащи стандарти за функционирането на Е-управлението. По-голямата част от тях са достъпни и в електронен вариант.

Описание на приносите:

1. Кратка характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Дисертационният труд представлява опит да се разкрият основните организационни и административни проблеми, възникнали при въвеждането на Е-управление в публичния сектор на Република България в периода от 2002 г. до 2017 г. Неговата характеристика отразява съвременното развитие на проблема за Е-управлението. Достоверността на материала не подлежи на съмнение. Той е авторов и върху него се градят приносите на дисертационния труд.

2. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им.

Основните приносни моменти в дисертационния труд могат да се разгледат и оценят в две групи:

Научни приноси

- 1) предложено е авторово работно определение за управлението;
- 2) предложено е авторово работно определение, което характеризира сравнително точно същността на Е-управлението;
- 3) изяснен е структурният и функционален обхват на организационния модел за Е-управление на Република България.

Практико-приложни приноси

1) формулирани са конкретни алтернативни решения на идентифицираните организационни и административни проблеми;

2) направени са конкретни препоръки за бъдещото развитие на управлението в Република България, които включват заимстването, адаптирането и практическото приложение на добри практики в областта на Е-управлението;

3) направено е предложение за актуализиране на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България 2014-2020 г., по отношение на Стратегическа цел 3 „*Популяризиране, достъп и участие*“;

4) направени са предложения за промени в нормативни документи като АПК, ДОПК и ЗЕУ;

5) направено е предложение за премахване на СЕУ и прехвърляне на неговите функции в областта на Е-управлението.

3. Оценка на степента на лично участие на дисертанта в приносите.

Убедително смятам, че дисертанта е работил самостоятелно и приносите са негово лично дело, както и не е взаймствал от други автори.

4. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Автореферата смятам, че е в съответствие с посочените в увода актуалност, значимост, предмет, обект и обхват. Правилно са отразени целта, задачите и издигнатата работна хипотеза и под тези. Методологията и методите са правилно подбрани и ефикасно и ефективно използвани. В труда липсват ограничителни условия за изследването.

Въздействия на дисертационния труд върху външната среда.

1. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

По проблематиката на дисертационният труд са посочени 6 самостоятелни публикации. Научните му доклади са публикувани в реферирани издания. Един от тях е поместен в чуждестранно издание. Всичките са качени и на Интернет платформи.

2. Използване и цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Не са посочени и не констатирах цитирания от други автори на научните доклади и отзиви в научния печат.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава).

Не познавам автора на дисертационният труд. Запознат съм само от публикациите му, дисертационният труд и автореферата.

Мнения, препоръки и бележки.

В бъдещите си научни трудове препоръчвам на автора да направи по-смели, авангардни изводи и практически препоръки за управлението и Е-управлението въз основа на личния си теоретичен и практически опит.

3. Заключение

В заключение смятам, че качества на кандидата за придобиване на образователна и научната степен „доктор“ по професионално направление „Публична администрация“, 3.7 „Администрация и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация)“ редовен докторант Петър Алексиев Алексиев автор на дисертационният труд „*Организационни и административни проблеми при въвеждането на Е-управлението в Република България*“ са неоспорими. Описаните по-горе оценки на резултатите и научни и практико-приложни приноси, ми дават основание да направя обосновано предположение, че дисертационният труд отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Оценката ми за дисертационния труд на тема „*Организационни и административни проблеми при въвеждането на Е-управлението в Република България*“, с автор Петър Алексиев Алексиев, е **ПОЛОЖИТЕЛНА**. ПРЕДАГАМ кандидата за придобиване на образователна и научната степен „доктор“ да бъде избран по професионално направление „Публична администрация“, 3.7 „Администрация и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация)“

Дата...

13.12.2019

Проф. д-р Христо Маринов Иванов

Подпис:....